

TAMPEREEN
KAUPUNKISEUTU

Tampereen kaupunkiseudun kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisohjelma 2.0

Liiteaineistot: Kehittämisohjelman toimeenpanon tukimateriaali

15.1.2021

Liitemateriaalin sisältö

[Liite 1.](#) Edellisen (2012) kehittämisohjelman toimenpiteiden toteutustilanne

[Liite 2.](#) Päättäjä- ja viranhaltijakyselyiden tulokset

[Liite 3.](#) Suosituksia kansainvälisistä parhaista käytännöistä

[Liite 4.](#) Aiemmat ohjelmat, linjaukset ja muu taustamateriaali

TAMPEREEN
KAUPUNKISEUTU

Liite 1

Edellisen (2012) kehittämisohjelman toimenpiteiden toteutustilanne

Toimenpiteiden toteutustilanne

Asenteet ja liikkumistottumukset

Kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelman toteutuminen kunnissa ja ELYssä													
	Asteikko:	1	toimenpide on toteutunut tai jatkuva työ "hyvällä mallilla"										
		2	toimenpide on osittain toteutunut, jatkuva työ vaihtelevaa										
		3	toimenpide ei ole toteutunut, jatkuva työ ei muutosta "perinteiseen"										
		-1	seututoimenpide, jota ei arvioida kunnassa TAI toimenpide joka ei tarkoituksenmukainen arvioitavaksi										
			tyhjä solu (ei tietoa)										
		Seutu tilanne 2017	Seutu tilanne 2020 (KA)	Kangasala	Lempäälä	Nokia	Orivesi	Pirkkala	Tampere	Vesilahti	Ylöjärvi	ELY	
Asenteet ja liikkumistottumukset													
1	Kaupunkiseudun kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelman hyväksyminen liikennemuotojen kehittämisen lähtökohdaksi kaikissa kunnissa ja ELY-keskuksessa	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
2	Kävelyn ja pyöräilyn edistämisestä ja kärkitoimenpiteiden seuraamisesta huolehtivan seudullisen seurantar ryhmän perustaminen	1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1		
3	Kävelyn ja pyöräilyn pääreittien tavoiteverkon hyväksyminen maankäytön suunnittelun, väylien toteuttamisen ja kunnossapidon ohjenuoraksi	1	1.25	1					1	2	1	2	
4	Kävelyn ja pyöräilyn kuntakohtaisen kehittämisohjelman laatiminen. Seudullisen kehittämisohjelman jalkauttaminen kuntiin.	1	2	1	3	3	1	1	3	1	3		
5	Kävelyn ja pyöräilyn merkityksen nostaminen esille kaikessa liikennesuunnittelussa	2	1.5	1					1	2	2	3	
6	Kävelyn ja pyöräilyyn liittyvän informaation lisääminen	2	2.75	3					2	3	3	2	
7	Liikkumisen ohjaustoiminnan vakiinnuttaminen	2	2.5	3					3	2	2		
8	Seudullisen liikkumiskeskuksen perustaminen Tampereelle	3	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1		
9	Kaupunkipyöräjärjestelmän suunnittelemine ja toteuttaminen	2	2.5	3					2	3	2		
10	Kävelyn ja pyöräilyn käyttäjämäärien seurannan kehittäminen	1	1.75	2					1	3	1	3	
11	Kuntien ja ELY-keskuksen liikennesektorin rahoituksen muuttaminen kävelyn ja pyöräilyn eduksi	2	1.5	1					2	2	1	2	
12	Uusien rahoitusmallien kehittäminen kävelyä ja pyöräilyä edistävien hankkeiden toteuttamiseksi	3	3	3					3	3	3	2	

Toimenpiteiden toteutustilanne

Yhdyskuntarekennne sekä maankäytön ja liikennejärjestelmän yhteensovittaminen

Kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelman toteutuminen kunnissa ja ELYssä												
	Asteikko:	1	toimenpide on toteutunut tai jatkuva työ "hyvällä mallilla"									
		2	toimenpide on osittain toteutunut, jatkuva työ vaihtelevaa									
		3	toimenpide ei ole toteutunut, jatkuva työ ei muutosta "perinteiseen"									
		-1	seututoimenpide, jota ei arvioida kunnassa TAI toimenpide joka ei tarkoituksenmukainen arvioitavaksi									
			tyhj solu (ei tietoa)									
		Seutu tilanne 2017	Seutu tilanne 2020 (KA)	Kangasala	Lempäälä	Nokia	Orivesi	Pirkkala	Tampere	Vesilahti	Ylöjärvi	ELY
Yhdyskuntarakennne sekä maankäytön ja liikennejärjestelmän yhteensovittaminen												
13	Kävelyn ja pyöräilyn asiantuntemuksen lisääminen yleis- ja asemakaavojen laatimiseen	2	1	1					1	1	1	
14	Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edistämismahdollisuuksien kirjaaminen kaikkiin yleis- ja asemakaavojen tavoitteisiin	1	1.5	1					1	2	2	
15	Kävelylle ja pyöräilylle suotuisan yhdyskunta- ja palveluverkon luominen	2	1.5	1					2	2	1	
16	Kävelyn ja pyöräilyn reittien suunnitteleminen kaikkiin yleis- ja asemakaavoihin. Pääreittien merkitseminen yleiskaavakarttoihin sitovina tai ohjeellisina reitteinä taikka yhteystarpeina.	1	1.25	1					1	2	1	
17	Kaavojen liikennevaikutusten arvioiminen kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen näkökulmasta	2	1.75	1					2	2	2	
18	Pyöräpysäköintinormien asettaminen kuntien rakennusjärjestyksiin tai kaavamääräyksiin	2	1.25	1					1	2	1	
19	Palveluverkon muutosten vaikutusten arvioiminen liikkumistottumuksiin, erityisesti kestävään liikkumiseen.	3	2.75	2					3	3	3	
20	Työkalujen kehittäminen arvioimaan kaavoituksen ja liikenneympäristön rakentamisen vaikuttavuutta kävelylle ja pyöräilylle	2	2.5	2					2	3	3	

Toimenpiteiden toteutustilanne

Infrastruktuuri

Kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelman toteutuminen kunnissa ja ELYssä												
	Asteikko:	1	toimenpide on toteutunut tai jatkuva työ "hyvällä mallilla"									
		2	toimenpide on osittain toteutunut, jatkuva työ vaihtelevaa									
		3	toimenpide ei ole toteutunut, jatkuva työ ei muutosta "perinteiseen"									
		-1	seututoimenpide, jota ei arvioida kunnassa TAI toimenpide joka ei tarkoituksenmukainen arvioitavaksi									
			tyhj solu (ei tietoa)									
		Seutu tilanne 2017	Seutu tilanne 2020 (KA)	Kangasala	Lempäälä	Nokia	Orivesi	Pirkkala	Tampere	Vesilahti	Ylöjärvi	ELY
Infrastruktuuri												
21	Kävelyn ja pyöräilyn pää-, alue- ja lähiverkon reittien laatukriteerien määrittäminen yhdyskuntarakenteen eri vyöhykkeissä	1	1.5	2					1	2	1	1
22	Kävelyn ja pyöräilyn alemman hierarkiatason verkon määrittäminen kaikissa seudun kunnissa	2	1.25	1					1	2	1	
23	Kuntien kävelykeskustojen laatutason nostaminen	2	2	2					2	2	2	
24	Taajamien jalankulkuympäristöjen houkuttelevuuden, laatutason ja esteettömyyden parantaminen	2	2	2					2	2	2	2
25	Kävelyn ja pyöräilyn pääreittien (laatukäytävien) laatutason nostaminen	2	1.5	1					1	2	2	2
26	Kävelyn ja pyöräilyn yhteyspuutteiden korjaaminen	2	1.75	1					2	2	2	2
27	Jalankulku- ja pyöräilyväylien yhtenäisen ylläpidon ja hoidon toteuttaminen	1	1.5	1					2	2	1	2
28	Polkupyörien liityntäpysäköinnin järjestäminen pysäkkien ja asemien yhteyteen	2	1.75	1					2	3	1	2
29	Tampereen kaupunkiseudun pyöräpysäköinnin suunnitteleminen ja toteuttaminen	2	2	2					2	2	2	
30	Uusien pyöräilyratkaisujen (pyöräkaistat, pyörätaskut, liittymät, kaksisuuntaisen pyöräilyn salliminen yksisuuntaisella kadulla) tarveselvityksen laatiminen	2	2.75	3					2	3	3	
31	Tampereen kaupunkiseudun kävelyn ja pyöräilyn viitoitus suunnitelman laatiminen ja toteuttaminen.	1	1.25	1					1	2	1	

Toimenpiteet toteutumisen mukaan

tunnus	Toimenpide	Seutu t	Seutu t	suunta
A12	Uusien rahoitusmallien kehittäminen kävelyä ja pyöräilyä edistävien hankkeiden toteuttamiseksi	3	3	0
A6	Kävelyn ja pyöräilyyn liittyvän informaation lisääminen	2	2.75	-0.75
ML29	Palveluverkon muutosten vaikutusten arvioiminen kestäväan liikkumiseen.	3	2.75	0.25
I30	Uusien pyöräilyratkaisujen (pyöräkaistat, pyörätaskut, kaksisuuntaine yksisuuntaisilla) tarveselvitys	2	2.75	-0.75
A7	Liikkumisen ohjaustoiminnan vakiinnuttaminen	2	2.5	-0.5
A9	Kaupunkipyöräjärjestelmän suunnitteleminen ja toteuttaminen	2	2.5	-0.5
ML20	Työkalut kaavoituksen ja rakentamisen vaikuttavuutta kävelylle ja pyöräilylle	2	2.5	-0.5
A2	Seudullisen seurantaryhmän perustaminen	1	2	-1
A4	Kuntakohtainen kehittämisohjelma	1	2	-1
I23	Kävelykeskustojen laatutason nostaminen	2	2	0
I24	Taajamien jalankulkuympäristöjen houkuttelevuuden, laatutason ja esteettömyyden parantaminen	2	2	0
I29	Tampereen kaupunkiseudun pyöräpysäköinnin suunnitteleminen ja toteuttaminen	2	2	0
A10	Käyttäjämäärien seuranta	1	1.75	-0.75
ML17	Kaavojen arvioiminen kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen näkökulmasta	2	1.75	0.25
I26	Kävelyn ja pyöräilyn yhteyspuutteiden korjaaminen	2	1.75	0.25
I28	Polkupyörien liityntäpysäköinnin järjestäminen pysäkkien ja asemien yhteyteen	2	1.75	0.25
A5	Kävelyn ja pyöräilyn nostaminen kaikessa liikennesuunnittelussa	2	1.5	0.5
A11	Likennesektorin rahoituksen muuttaminen kävelyn ja pyöräilyn eduksi	2	1.5	0.5
ML14	Edistämismahdollisuudet yleis- ja asemakaavojen tavoitteisiin	1	1.5	-0.5
ML15	Suotuisa yhdyskunta- ja palveluverkko	2	1.5	0.5
I21	Pää-, alue- ja lähiverkon reittien laatuksiteerien määrittäminen	1	1.5	-0.5
I25	Kävelyn ja pyöräilyn pääreittien (laatuikäytävien) laatutason nostaminen	2	1.5	0.5
I27	Ylläpidon ja hoidon toteuttaminen	1	1.5	-0.5
A3	Pääreittien tavoiteverkon hyväksyminen suunnittelun ohjenuoraksi	1	1.25	-0.25
ML16	Reittien suunnitteleminen kaikkiin yleis- ja asemakaavoihin. Pääreitit yleiskaavakarttoihin	1	1.25	-0.25
ML18	Pyöräpysäköintinormien asettaminen	2	1.25	0.75
I22	Alemman hierarkiatason verkon määrittäminen	2	1.25	0.75
I31	Viitoitus suunnitelman laatiminen ja toteuttaminen.	1	1.25	-0.25
A1	Kehittämisohjelman hyväksyminen	1	1	0
ML13	Kävelyn ja pyöräilyn asiantuntemus yleis- ja asemakaavoissa	2	1	1
A8	Seudullisen liikummiskeskuksen perustaminen Tampereelle	3	-1	

Toteutunut
heikemmin

Toteutunut
paremmin

MAL-hankkeina toteutuneet toimenpiteet

Yhteiset toimenpiteet

- Pyöräilyn infopylväät kuntakeskuksiin (2018).
- Pyöräpysäköintiä bussipysäkeille (2018, suunnittelu käynnistetty 2017).
- Tampereella hyväksyttiin (2016) pysäköintipolitiikka, joka on lähtökohtana seudullisten pysäköintiperiaatteiden muodostamisessa. Pyöräpysäköintinormi on sisältynyt Tampereen ja Kangasalan rakennusjärjestyksiin.
- Seudun kävelyn ja pyöräilyn kehittämisryhmä laati (2015) suosituksen pyöräpysäköintinormista. Se on huomioitu Ylöjärvellä rakennusjärjestyksen luonnoksessa ja huomioidaan myös muissa kunnissa rakennusjärjestyksiä päivitettäessä.
- Kävelyn ja pyöräilyn seurannasta julkaistiin seudullinen katsaus keväällä 2017. Sen taustaineistoksi kunnissa toteutettu kävelijöiden ja pyöräilijöiden laskennat 06/2015 ja 2016 sekä seudullisesti koululaiskysely 2015, talvikunnossapitokysely 2016, tyytyväisyyskysely 2016.
- Seudullinen ”Kävelen ja pyöräillen kohti hiilineutraalia kaupunkiseutua” -kävelyn ja pyöräilyn tietopaketti (2019)
- Seudulla valmistui arkiliikunnan lisäämiseen tähtäävä SeutuLiike -ohjelmatyö ja brändikirja (2019)

MAL-hankkeina toteutuneet toimenpiteet

- **Kangasala:** panostaa erityisesti lasten liikkumiseen omin lihasvoimin: turvalliset koulureitti, innostavat kampanjat. Kunnan kävely- ja pyöräilystrategiassa yhtenä keihäänkärkenä aktiiviset koulumatkat. Tuloksena 93% liikkuu kouluun kestävästi. Tampere-Kangasala pyöräilyn seudullisen pääreitilaadun parantamisen jatkaminen / toteutettu ns. santaradan kevyen liikenteen väylä (2016) + Tampere-Kangasala pyöräilyn seudullisen pääreitilaadun parantamisen jatkaminen (Vatialan kohta), (2018-2019)
- **Lempäälä:** Tampere-Lempäälä pyöräilyn seudullisen pääreitilaadun parantaminen (2018)
- **Nokia:** Tampere-Nokia pyöräilyn seudullisen pääreitilaadun parantaminen (2018)
- **Orivesi:** kaupungin kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelma (2016)
- **Tampere:** raitiotien rakentamisen mukaan kaikille pysäkeille on toteutettu pyöräpysäköinti
- **Ylöjärvi:** kehittää aktiivisesti kävely- ja pyöräilyväyliä (painopiste koululaisten ja työmatkalaisten suosimilla pääreiteillä). Kesällä 2017 uusi väylä Viljakkalaan • koulumatkojen liikkuminen. Ylöjärven reitille toteutetaan Santalahden kohdan rantareitti ja Hervannan baanasta osuus Kanjoninkatu-VT 9. Tampereen Kolmenkulman ja Ylöjärven Soppeenmäen välille toteutettuseudullinen pyöräilyn pääreitti Kolmenkulmantien varrelle (2018-2019)

TAMPEREEN
KAUPUNKISEUTU

Liite 2

Päättäjä- ja viranhaltijakyselyiden tulokset

Kyselyiden tarkoitus

Edistämisen nykytilaa kaupunkiseudun kunnissa selvitettiin kahdella erillisellä webpropol-kyselyllä.

1) **Päättäjäkyselyllä** selvitettiin kävelyn ja pyöräliikenteen asemaa kuntien liikennepolitiikassa, edistämisen nykytilaa ja kerätä vastaajien näkemyksiä tavoiteltavista vaikutuksista päätöksenteon kannalta.

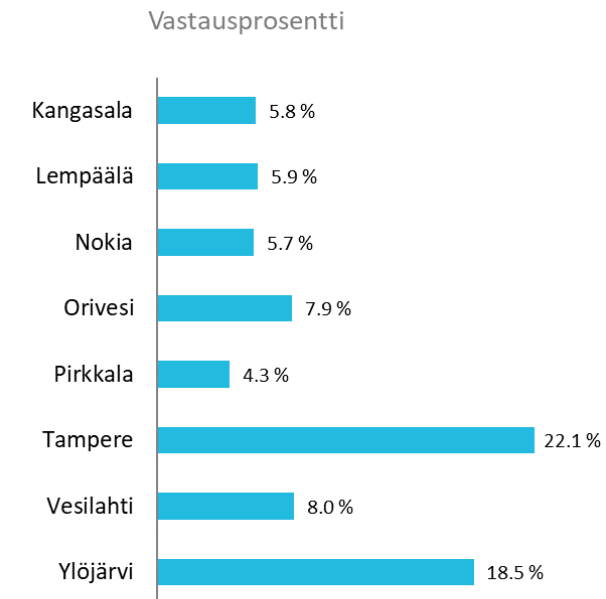
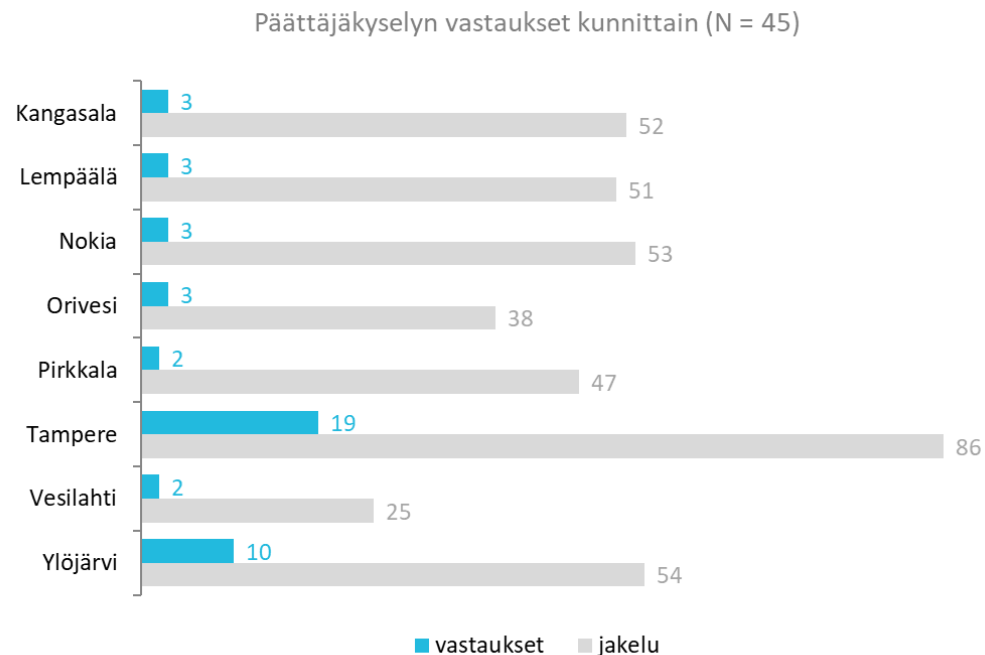
2) **Viranhaltijakyselyllä** täydennettiin tilannekuvaa erityisesti edellisen ohjelman toimenpiteiden toteutustilanteen, onnistumisten ja rahoituksen näkökulmista.

Yhteenveto päättäjäkyselyn tuloksista

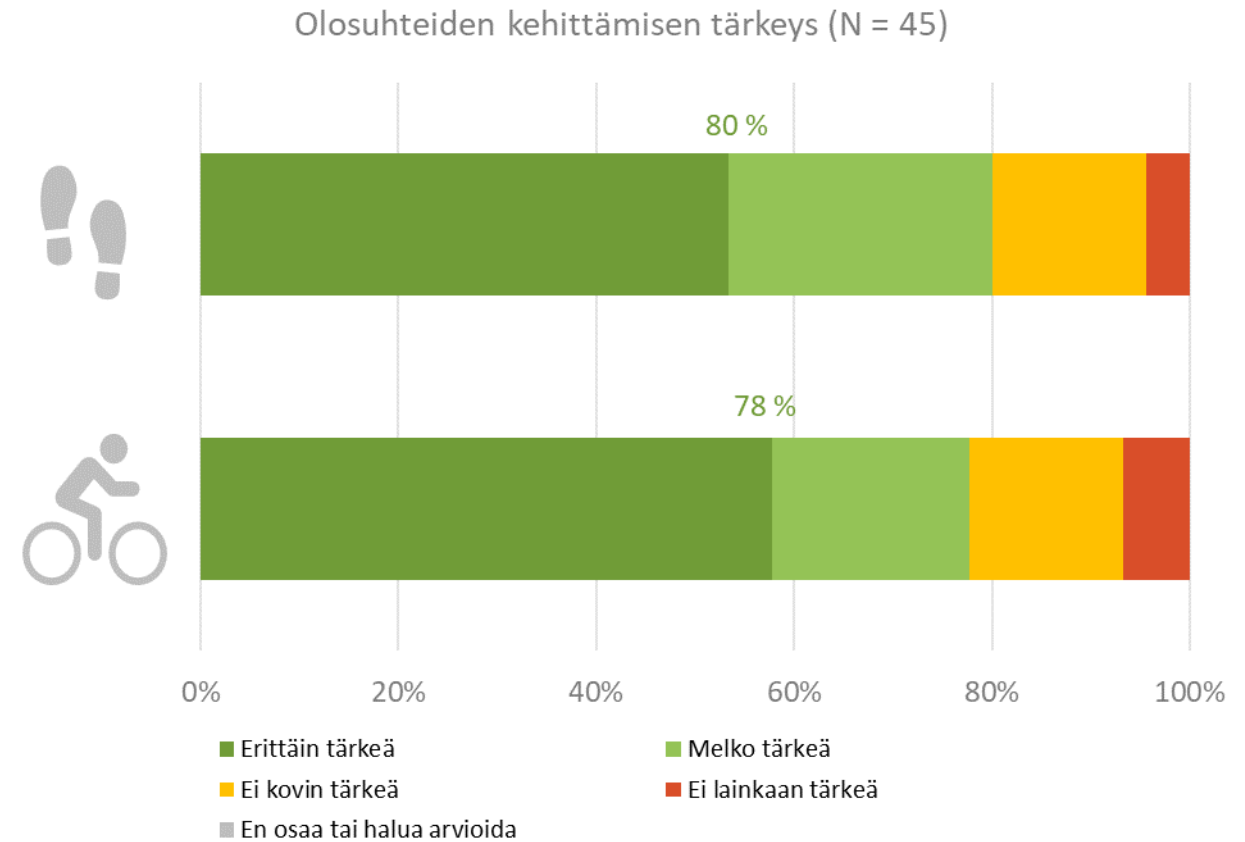
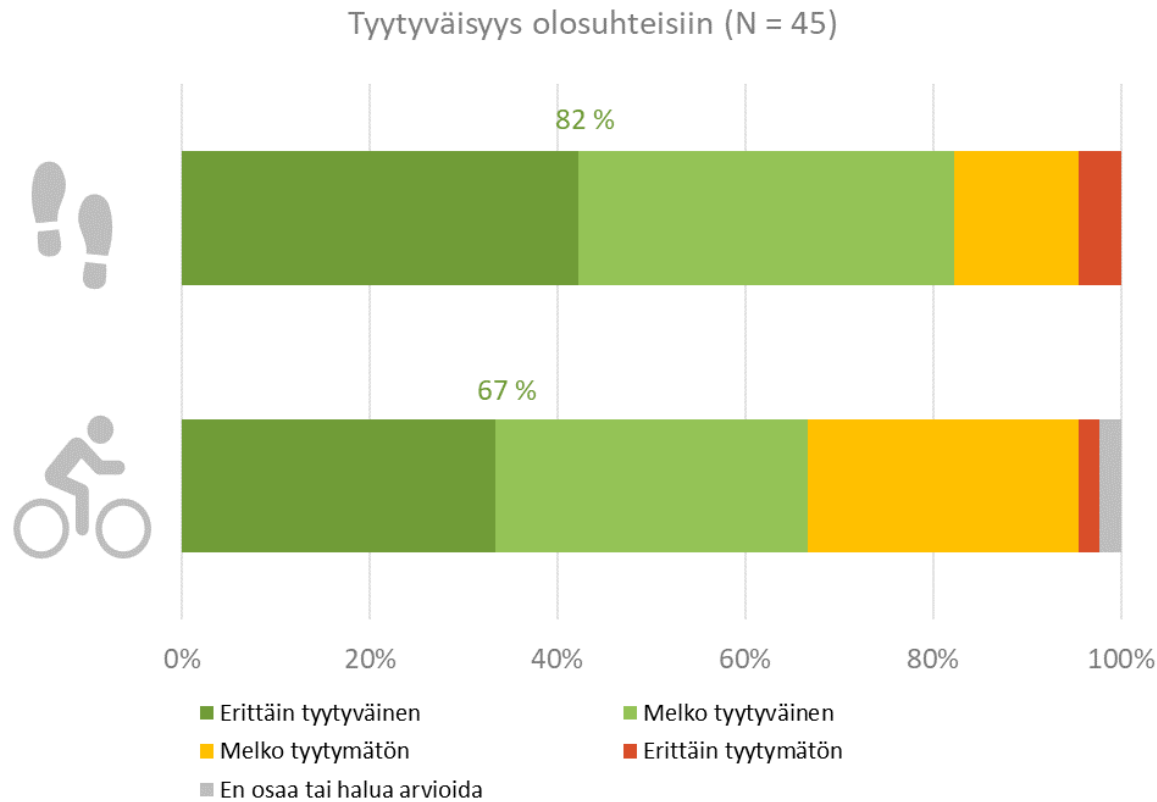
Yhteenveto ja analyysi tuloksista

- Kyselyn kohderyhmää olivat kaikki valtuutetut, lautakuntien puheenjohtajat ja teknisen/ yhdyskuntalautakunnan jäsenet. Viesti lähti päättäjille seutuorganisaation sähköpostilla ja kysely toteutettiin webbikyselynä. Kysely oli auki 25.5.–8.6.2020
- Kyselyyn vastasi 45 luottamushenkilöä. Vastausprosentti oli kokonaisuudessaan 11 %. Innokkaimmin kyselyyn vastasivat Tampereen ja Ylöjärven päättäjät.

- Vastanneista 52 % oli valtuutettuja
- Kaupunginhallituksen jäseniä 17 %
- Yhdyskuntatoimiala yleisin lautakunta
- Muita luottamustoimia
  - Eduskunta
  - Elinvoima- ja osaamislautakunta
  - Seudullinen jätehuoltolautakunta

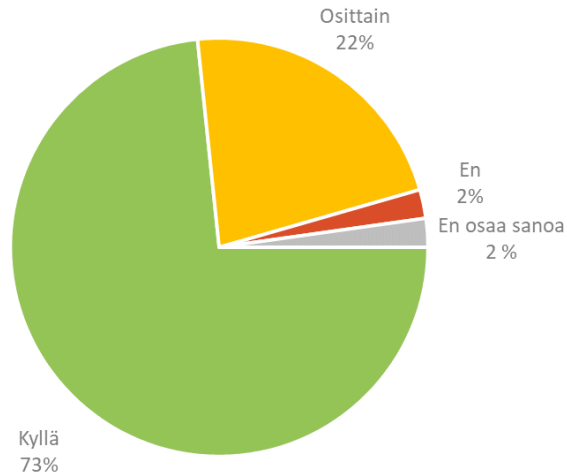
Tyytyväisyys olosuhteisiin ja kehittämisen tarkeys

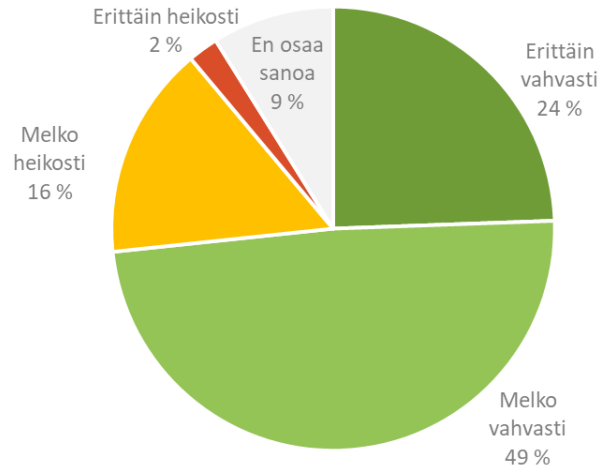
- Päättäjät kokivat pyöräliikenteen kehittämistarpeen jonkin verran suuremmaksi kuin kävelyn.

Liikkumistavoitteet suhteessa strategiaan ja toimenpiteisiin sekä priorisointi

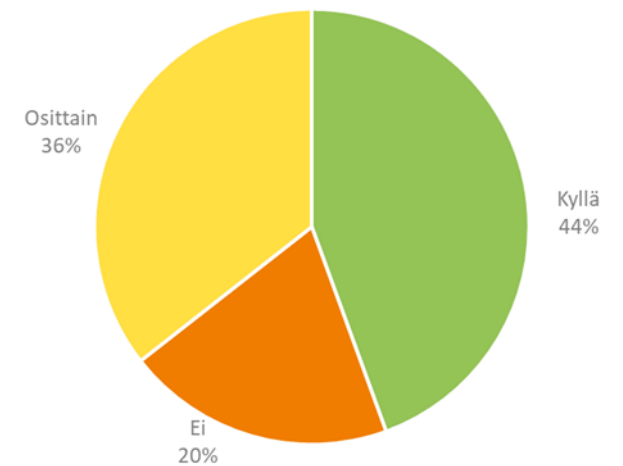
Tunnetko kuntanne liikkumista ja liikennettä koskevat tavoitteet? (N = 45)

Miten vahvasti mielestänne kävely ja pyöräliikenne sisältyvät kuntastrategiaan ja sen toteutumiseen eri toimialoilla? (N = 45)

Priorisoidaanko kunnassanne kävelyä ja/tai pyöräliikennettä liikennettä koskevassa päätöksenteossa? (N = 45)

- Päättäjät kokivat oman kunnan tuntevan pääsääntöisesti liikkumista ja liikennettä koskevat tavoitteet. Myös kävelyn ja pyöräliikenteen sisältyminen kuntastrategiaan ja sen toteutumiseen eri toimialoilla koettiin melko tai erittäin vahvaksi.
- Avoimista perusteluista kävi ilmi, että strategioiden toteuttaminen voi olla vaikeaa vaikka ne ovatkin olemassa ja suunnittelua tai erilaisia selvityksiä tehdään kunnassa.

- Kävelyn ja pyöräliikenteen priorisointiin liittyen vastaukset jakautuivat tasaisemmin.
- Avoimista perusteluista nousi esiin priorisointi autoilun kustannuksella, toisaalta myös se, ettei autoilua vielä hillitä vaikka kävelyä ja pyöräliikennettä edistetään. Myös käytännön toimien puutteet nousivat esiin vaikka priorisointi onkin kirjattu strategiaan.

Koetut onnistumiset ja kehittämisen paikat kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisessä

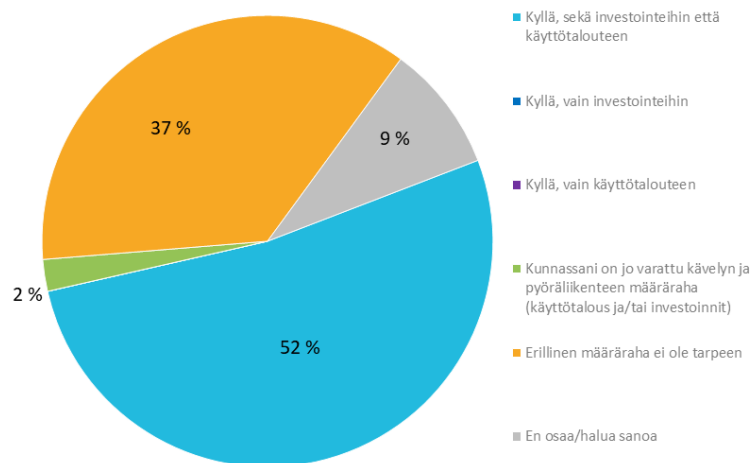
- **Koetut onnistumiset** liittyivät pääasiassa kävelyn ja pyöräliikenteen infraan, kuten väylien lukumäärän lisäämiseen sekä laadun ja olosuhteiden parantamiseen esimerkiksi valaistuksen ja kunnossapidon osalta.
- **Liian vähälle huomiolle jääneistä asioista ja kehittämiskohteista** nousivat esiin mm. kävely- ja pyöräreittien jatkuvuuden parantaminen, turvallisen liikkumisen edistäminen, reittien esteettömyys ja reittien kehittäminen käyttäjien tarpeet paremmin huomioituna.

→ Kävelyn ja pyöräilyn sujuvuus sekä liiketurvallisuus nousivat esiin terveyden ja hyvinvoinnin kehittämisen ja ekologisuuden lisäksi myös kysymyksessä **kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisen perustelunäkökulmista**.

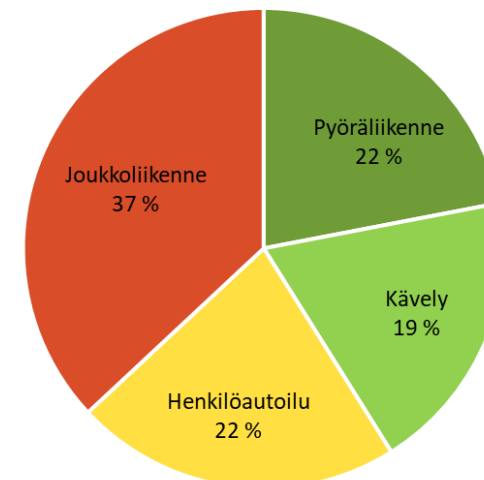
Tavoitteet suhteessa strategiaan ja toimenpiteisiin

- Noin puolet vastanneista koki, että kävelyn ja pyöräliikenteen edistämiseen tulisi varata erillinen määräraha. Toisaalta lähes 40% oli sitä mieltä, ettei se ole tarpeen.
- Vastaukset rahoituksen jakamisesta eri liikennemuotojen välillä jakautuivat melko tasaisesti, joukkoliikenteen ollessa kärjessä. Kävely ja pyöräliikenne saivat vastausten perusteella yhteensä noin 40% rahoituksesta.

Tulisiko kävelyn ja pyöräliikenteen edistämiseen varata erillinen määräraha (N = 44)

Miten jakaisitte kunnassanne rahoitusta eri liikennemuotojen välillä? (N = 44)

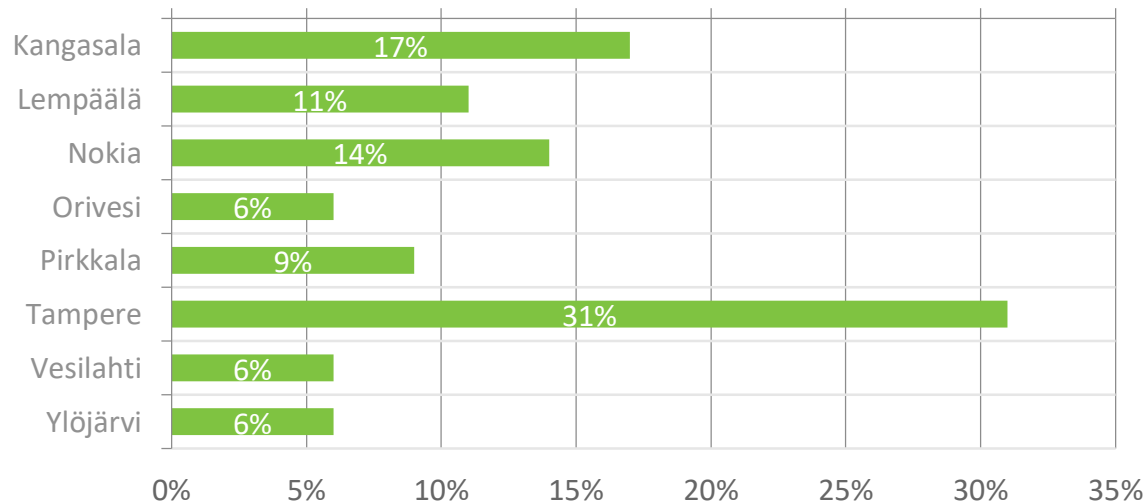

Yhteenveto viranhaltijakyselyn tuloksista

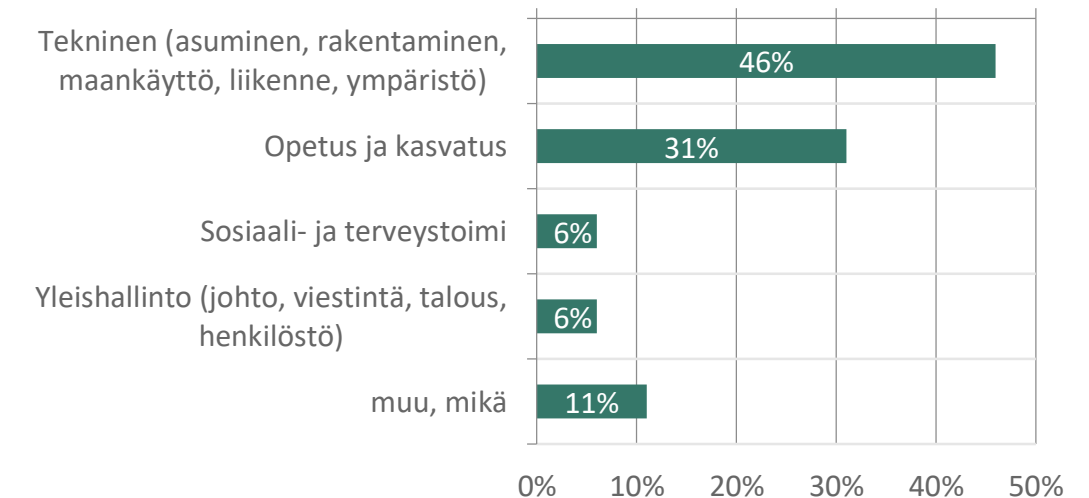
Yhteenveto ja analyysi tuloksista

- Kyselyn kohderyhmää oli hankkeen projektiryhmä ja kuntien toimialajohtajat.
- Kysely oli auki 4.–19.6.2020 ja vastauksia saatiin 39 kpl.
- Päättäjäkyselyyn nähden vastausaktiivisuus selvästi parempi Kangasalla, Nokialla ja Lempäälässä.
- Vastaajista lähes puolet kuului tekniseen toimialaan. Myös opetuksen ja kasvatuksen toimialalta tuli useita vastauksia.

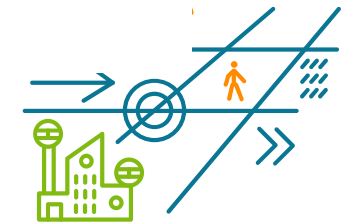
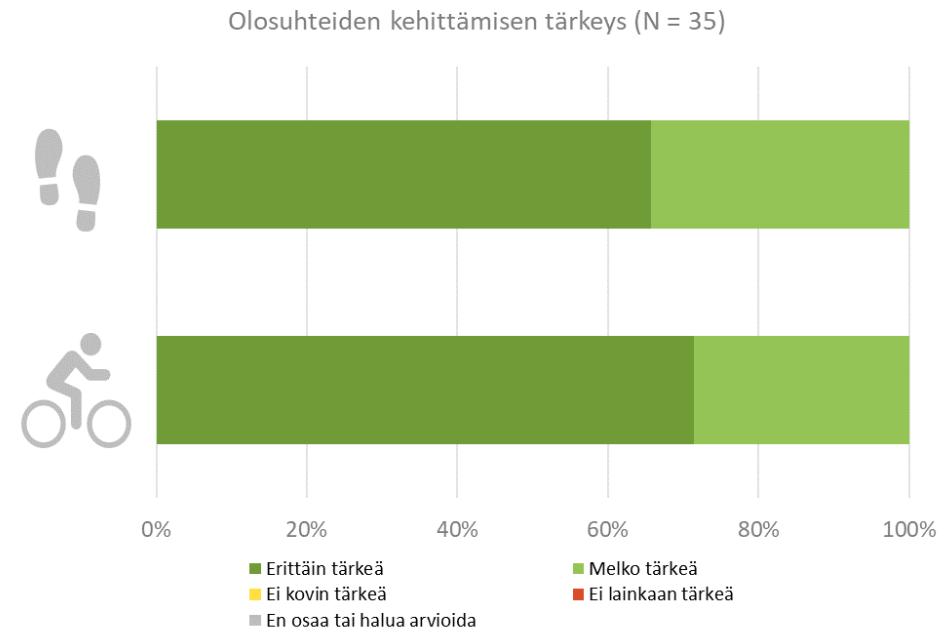
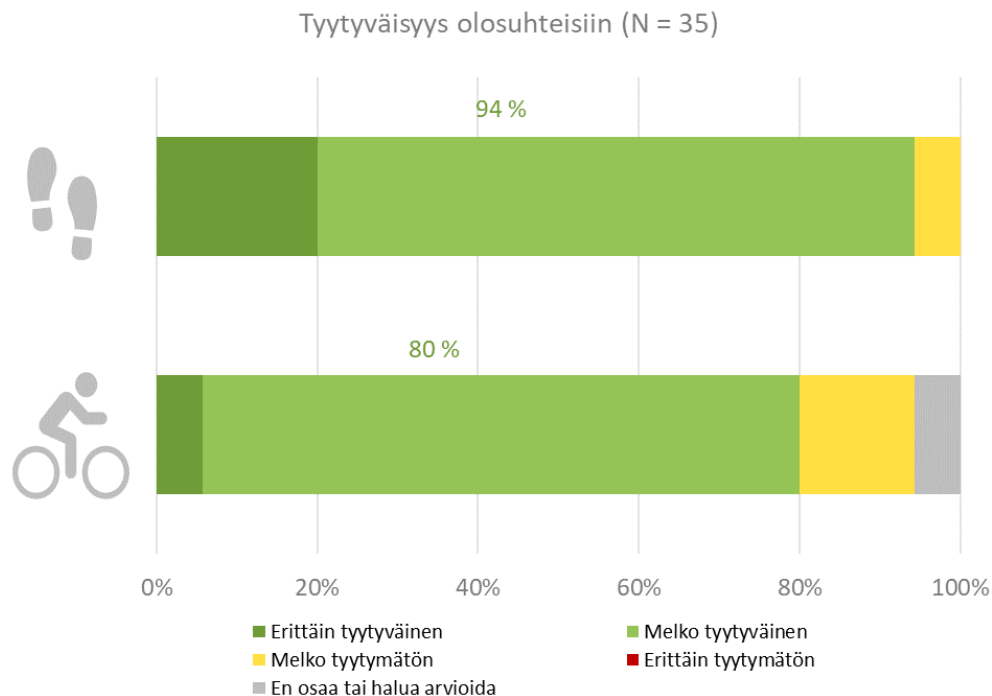
Vastausmäärät kunnittain

Vastaajien toimiala/sektori

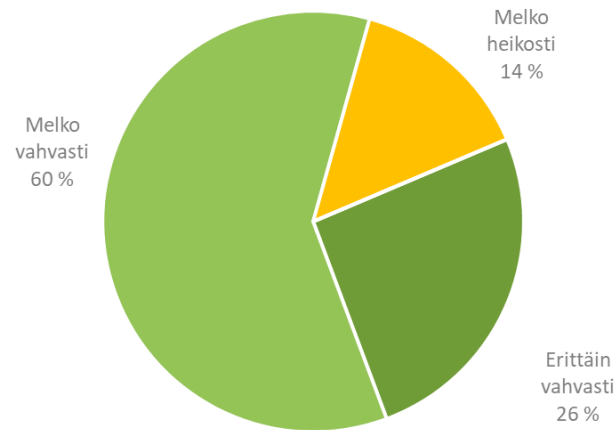
Tyytyväisyys olosuhteisiin ja kehittämisen tarkeys

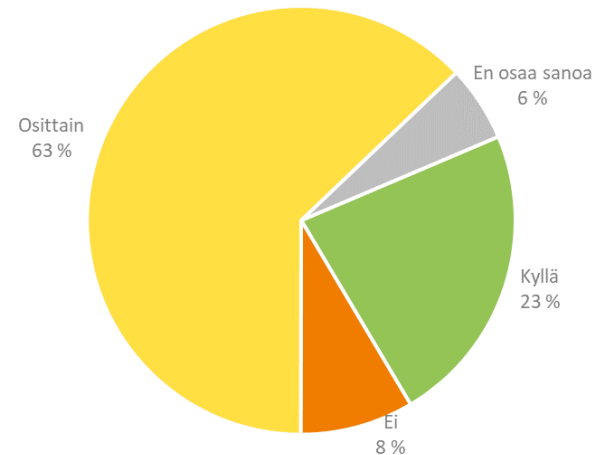
- Viranhaltijat olivat päättäjiä tyytyväisempiä nykyisiin olosuhteisiin.
- Myös kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisen tarkeys nähdään suurempana ja vastauspohja on asiasta yksimielisempää. Viranhaltijoiden vastaukset painottavatkin päättäjien näkemyksiä enemmän kehittämistarvetta sekä kävelyssä että pyöräliikenteessä.

Liikkumistavoitteet suhteessa strategiaan ja toimenpiteisiin sekä priorisointi

Miten vahvasti kävely ja pyöräliikenne sisältyvät kuntasi strategiaan? (N = 35)

Priorisoidaanko kunnassanne kävelyä ja/tai pyöräliikennettä liikennettä koskevassa päätöksenteossa? (N = 35)

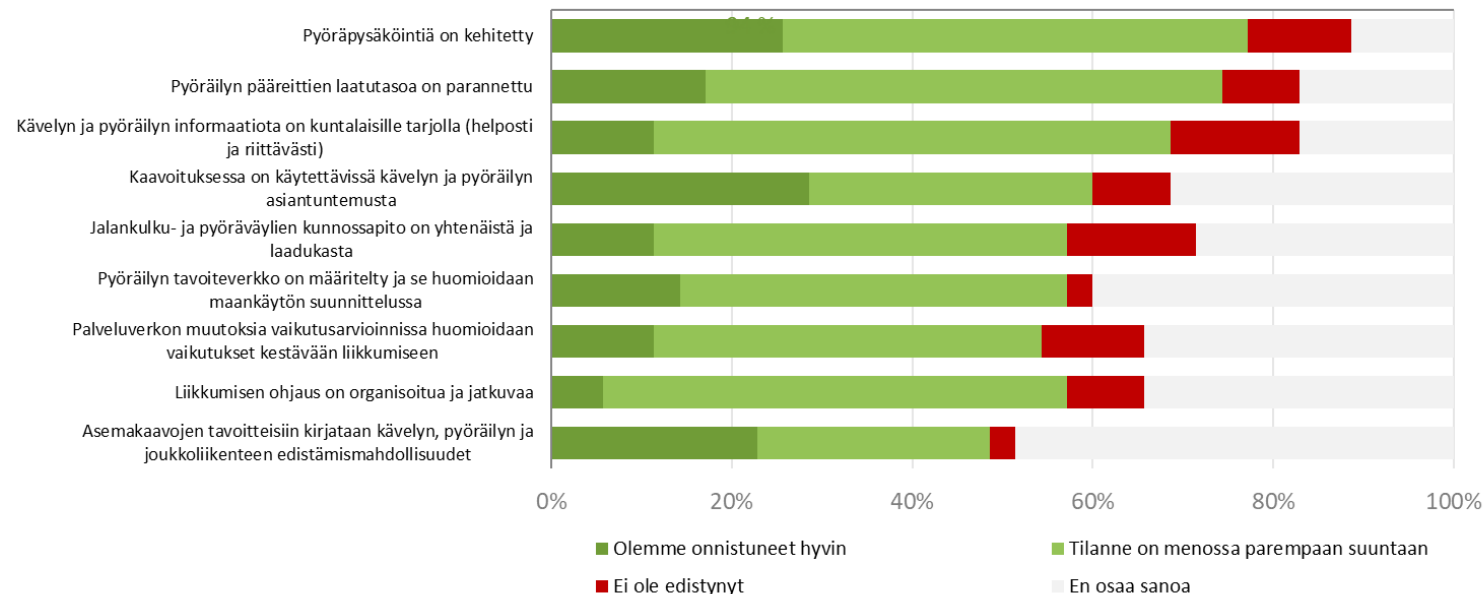
- Viranhaltijat tunnistivat kävelyn ja pyöräliikenteen aseman päättäjiä vahvemmin **strategioihin vahvasti kytkeytyvänä**.
- **Myös jalkautuskanavat nähdään selvemmin** ja osataan mainita ilmentyminen konkreettisemmin / pienipiirteisempänä (valmistelun ominaisuus)
- Toisaalta viranhaltijat näkivät kävelyn ja pyöräliikenteen aseman liikennettä tai liikkumista koskevien **toimien priorisoinnissa selvästi heikommaksi** kuin päättäjät.

Toimenpiteiden toteutumisen tilanne

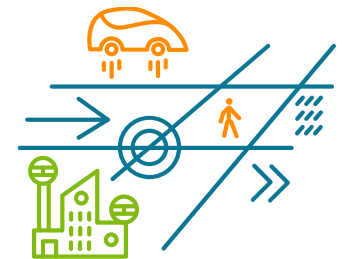
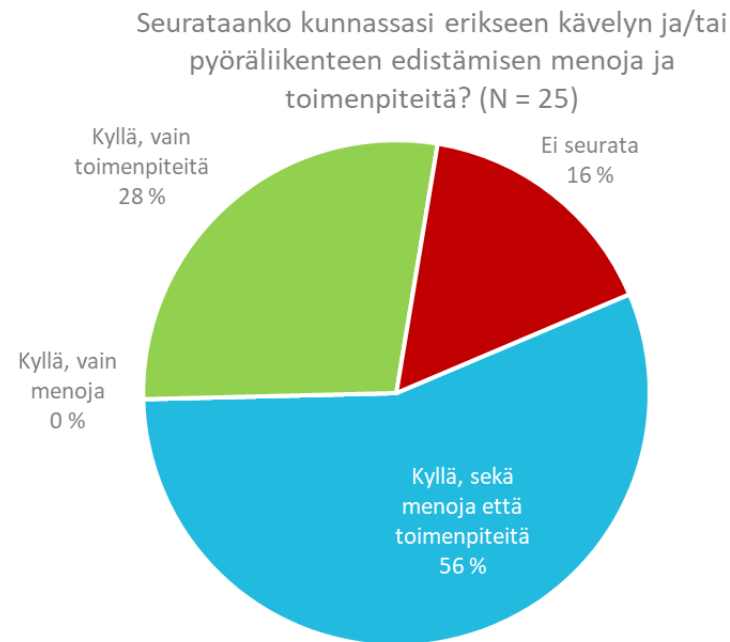
- Parhaiten viranhaltijoiden mielestä on edistytty viime vuosina pyöräpysäköinnin sekä pyöräilyn pääreittien laatutason kehittämisessä.
- Kuten päättäjäkyselyssäkin, myös viranhaltijoiden mielestä isoimmat koetut onnistumiset painottavat infraa.
- Jatkossa kehitettävät asiat liittyivät toisaalta edelleen kävelyn ja pyöräilyn infran kehittämiseen, mutta myös liikkumisen ohjaus, markkinointi ja viestintä nousivat liikenneturvallisuuden ohella esiin.

Miten seuraavat ohjelmassa esitetyt toimenpiteet ovat mielestäsi toteutuneet/edistyneet kunnassanne viimeisen 5 vuoden aikana? (N = 35)

Kävelyn ja pyöräliikenteen menojen ja toimenpiteiden seuranta

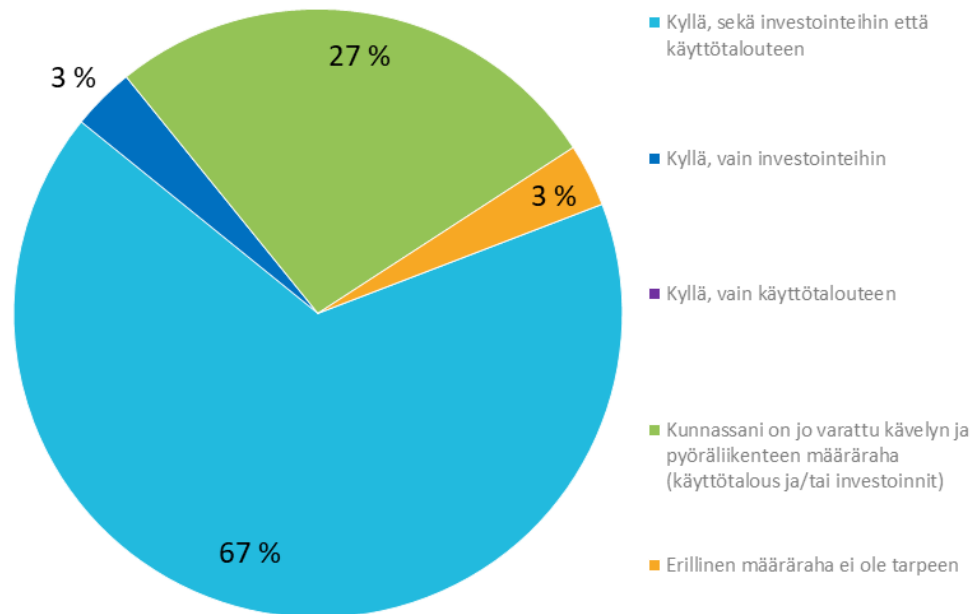
- Yli puolet vastanneista viranhaltijoista oli sitä mieltä, että sekä menoja että toimenpiteitä seurataan. Kuitenkin kolmasosa kyselyyn osallistuneista jätti kokonaan vastaamasta tähän kysymykseen, joka saattaa kertoa siitä, ettei tietoa seurannasta ole.

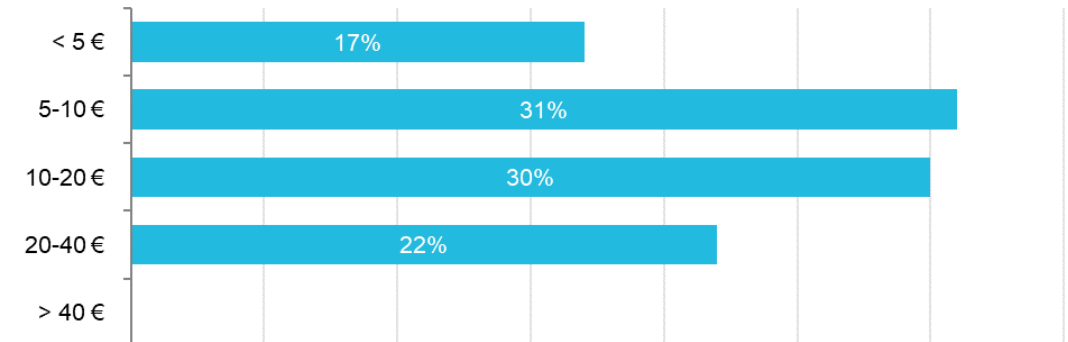
Budjettimomentit ja -taso

- Viranhaltijat painottavat olennaisesti enemmän kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämislle erikseen nimetyn budjetin tärkeyttä päättäjiin verrattuna.
- Asukaskohtainen summa vuodessa vaihteli alle 5€:n ja 40€:n välillä.

Tulisiko kävelyn ja pyöräliikenteen edistämiseen varata erillinen määräraha (N = 30)

Mikä vastaisi sopivaa tasoa (€/asukas/vuosi)?

Tulosten yhteenveto ja tulkinta

Keskeiset havainnot kyselyiden tuloksista

Kohderyhmien näkemysten painotukset ja vertailua:

- Tyytyväisyys nykyisiin olosuhteisiin on molemmissa vastaajajoukoissa verrattain hyvä.
  - Viranhaltijat ovat päättäjiä tyytyväisempiä nykyisiin olosuhteisiin.
  - Pyöräliikenteen olosuhteisiin ollaan molemmissa kohderyhmissä jalankulkua tyytymättömpämpiä.
- Viranhaltijat mieltävät päättäjiin nähden kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisen tärkeämpänä ja myös yksimielisemmin.
  - Viranhaltijoiden vastaukset painottavat päättäjiä enemmän kehittämistarvetta sekä kävelyssä että pyöräliikenteessä.
  - Vastaavasti viranhaltijat tunnistavat selvemmin kävelyn ja pyöräliikenteen aseman strategioissa.
- Sen sijaan liikennettä tai liikkumista koskevien toimien priorisoinnissa viranhaltijat kokevat kävelyn ja pyöräliikenteen aseman selvästi heikommaksi kuin päättäjät.
  - Tasapuolisuusvaatimukset ja kompromissihakuisuus yhdistettyinä vanhoihin toimintatapoihin voivat antaa vaikutelman osittaisesta (näennäisestä) priorisoinnista?
- Osin ehkä edellisestä syystä viranhaltijat painottavat olennaisesti enemmän käpy-toimintaan dedikoidun budjetin tärkeyttä päättäjiin verrattuna.
- Isoimmat koetut onnistumiset painottavat infran rakentamista ja olosuhteiden kehittämistä.

- Seurannan ja toimenpiteiden toteutumisen tilaan liittyy viranhaltijoiden keskuudessa yllättävän paljon epävarmuutta. Seurannan ongelmat liittynevät myös vajavaisiksi koettuihin resursseihin. Konkreettisia asioita on helpompaa seurata kuin epämääräisempiä ja monien sektorien/toimijoiden toimintaan liittyviä.
- Perusteluvaikeuksia kohdataan, kun määritetään toimenpiteiden (ja rahanjaon) prioriteetteja.
  - Kävely ja pyöräily nähdään kyllä palvelevan terveyttä ja hyvinvointia sekä kestävää kehitystä, mutta ei elinvoimaa ja taloutta.
  - Kävelylle ja pyöräliikenteelle ei yleensä ole omaa budjettimomenttia, vaan menevät ”siinä kyljessä”
- Liikenteen ja liikkumisen toimenpiteet eivät vastaa täysimääräisesti/vastaavat vain osittain asettuja tavoitteita. Tavoitteiden ja toimenpiteiden välistä kuilua voidaan kuvailla mm. seuraavasti:
  - Kävely ja pyöräliikenteen toimenpiteiden toteutusvauhti ei vastaa tavoitteita.
  - Hyväksyvästi todetaan, että toimenpide- ja toteutusputken kääntäminen muuttuneen suunnitteluparadigman (toimintaympäristö ja tavoitteet) mukaiseksi vie aikaa.
  - Kävelyn ja pyöräliikenteen kulkutapaosuustavoitteisiin ei päästä vain kävelyä ja pyöräilyä koskevilla toimilla ts. porkkanalinjan tarjoilulla ei uudisteta tarvittavissa määrin liikkumistapojen kestävämpään suuntaan, minkä muutama yksittäinen vastaaja tuo esille.
  - Liikennettä ja liikkumista koskevien tavoitteiden ei vielä koeta liittyvän niin vakaviin ongelmiin, että yhteiskunnallinen etu voidaan valjastaa yksilön edun edelle (vrt. COVID-19).
  - Hintaruuvia ei käytetä: liikenteen ja liikenteen ulkoisvaikutukset eivät ole täysimääräisesti mukana liikkumisen käyttäjähinnoissa, jolloin henkilöauton kanssa ei useimmissa tapauksissa voi kilpailla.

TAMPEREEN
KAUPUNKISEUTU

Liite 3

Suosituksia kansainvälisistä parhaista käytännöistä

Sisältö

- Yhteenveto kansainvälisistä parhaista käytännöistä
- Kansainvälisen webinaarin anti
  - Webinaari: Aktiivisia kulkumuotoja edistävä politiikka
  - Webinaari: Kööpenhaminan seutuorganisaatio pyöräliikenteen edistäjänä
  - Webinaari: Kävelyn edistäminen ja liikenteen rauhoittaminen
- Rahoitus ja resurssit
- Reittien laatu

Kansainvälisen webinaarin anti

Kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisohjelman laatimisen yhteydessä pidettiin webinaari, jossa kuultiin kansainvälisistä parhaista käytännöistä sekä pyöräliikenteen että jalankulun edistämisessä. Webinaari järjestettiin keskiviikkona 2.9. klo 16-18. Webinaari oli suunnattu kaupunkisedun asiantuntijoille ja päättäjille, jotka työskentelevät aiheen parissa. Webinaari järjestettiin avoimena kaikille kiinnostuneille.

Webinaarin avasi Tampereen kaupungin apulaispormestari Aleksi Jäntti, jonka jälkeen vuorossa oli kansainvälisiä huippuasiantuntijoita. Kävelyä ja pyöräliikennettä edistävä politiikasta kertoi Marianne Weinreich, joka on Tanskan pyöräliiton puheenjohtaja sekä Rambollin kestävän liikkumisen asiantuntija. Pyöräliikenteen edistäminen Kööpenhaminan seudulla kuultiin Sidsel Birk Hjulerilta Kööpenhaminan seudun pyöräliikennetoimiston päälliköltä. Jalankulun ja liikenteen rauhoittamisen onnistumiset Oslolla esitteli Frida Andersson, joka on asiantuntija Rambollin Oslon toimistolla. Kansainvälisiin esityksiin saatiin myös kommenttipuheenvuorot Tampereen seudulta Tapani Tourulta, Katja Seimelältä ja Kati Skipparilta.

Webinaari on myös jälkikäteen katseltavissa osoitteessa:

<https://attendee.gotowebinar.com/recording/4309880381564753923>

Now viewing **Reetta Keisanen's** screen

Talking: **Reetta Keisanen** | Everyone | Webcams | Zoom: 68% | Screenshot

Participants: Reetta Keisanen, Tapani Touru, Katja Seimelä, Marianne Weinreich, Aleksi Jäntti, Sidsel Birk Hjuler

Tampereen kaupunkiseudun kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisohjelma 2.0

Webinaarin ohjelma

- Klo 16.00 Webinaarin avaus ja käytännöt, Reetta Keisanen / Ramboll
- Klo 16.05 Tampereen kaupungin apulaispormestari Aleksi Jäntti
- Klo 16.15 Kävelyä ja pyöräliikennettä edistävä politiikka - Marianne Weinreich / Tanskan pyöräliiton puheenjohtaja sekä Rambollin kestävän liikkumisen asiantuntija
- Kommenttipuheenvuoro ja kysymyksiä, Katja Seimelä / Tampereen kaupunki
- Klo 16.45 Pyöräliikenteen edistäminen Kööpenhaminan seudulla - Sidsel Birk Hjuler / Kööpenhaminan seudun pyöräliikennetoimiston päällikkö
- Kommenttipuheenvuoro kysymyksiä, Tapani Touru / Tampereen kaupunkiseutu
- Klo 17.15 Jalankulun ja liikenteen rauhoittamisen onnistumiset Oslolla - Frida Andersson / Rambollin Oslon toimiston insinööri kaupunkisuunnittelussa
- Kommenttipuheenvuoro ja kysymyksiä, Kati Skippari / Lempäälän kunta
- Klo 17.45 Päätöspuheenvuoro

Webinaari: Aktiivisia kulkumuotoja edistävä politiikka

Kävelyä ja pyöräliikennettä edistävästä politiikasta webinaarissa kuultiin Marianne Weinreichilta.

Esityksessä nousi esille, että aktiivisten kulkumuotojen **hyödyt ovat moninaisia**. Hyötyjä ovat niin ruuhkien, päästöjen, melun ja liikenneonnettomuuksien väheneminen. Näiden lisäksi kansanterveys ja tilankäytön tehokkuus paranee. Näin ollen aktiiviset kulkumuodot ovat hyödyksi ihmiselle, kunnalle, seutukunnalle ja kansan hyvinvoinnille.

Pyöräliikenteen edistämisessä keskeistä on tehdä kaupunkia joka sopii mahdollisimman monelle eli myös pelokkaille pyöräilijöille. Tähän tärkeimpänä ratkaisuna on **infra, joka mahdollistaa helpon ja houkuttelevan liikkumisen omin voimin**. Infraan lukeutuu pyöräreittien lisäksi myös pyöräpysäköinti, helpot matkaketjut ja pyöräliikenteen seuranta, joka näkyy myös kaduilla. Tämän lisäksi seurantaa kannattaa hyödyntää aktiivisessa markkinoinnissa, jota pyöräliikenteen edistäminen myös vaatii.

Kysymyksiä esittäessä esille nousi myös se, että aktiivisten kulkumuotojen edistäminen vaatii henkilö sekä raharesursseja. Marianne Weinreich **suositteli Tampereen kaupungille sekä seudulle erillistä pyöräliikenteen budjettia ja työntekijöitä, jotka on nimetty pyöräliikenteen edistämiseen**.

Webinaari: Kööpenhaminan seutuorganisaatio pyöräliikenteen edistäjänä

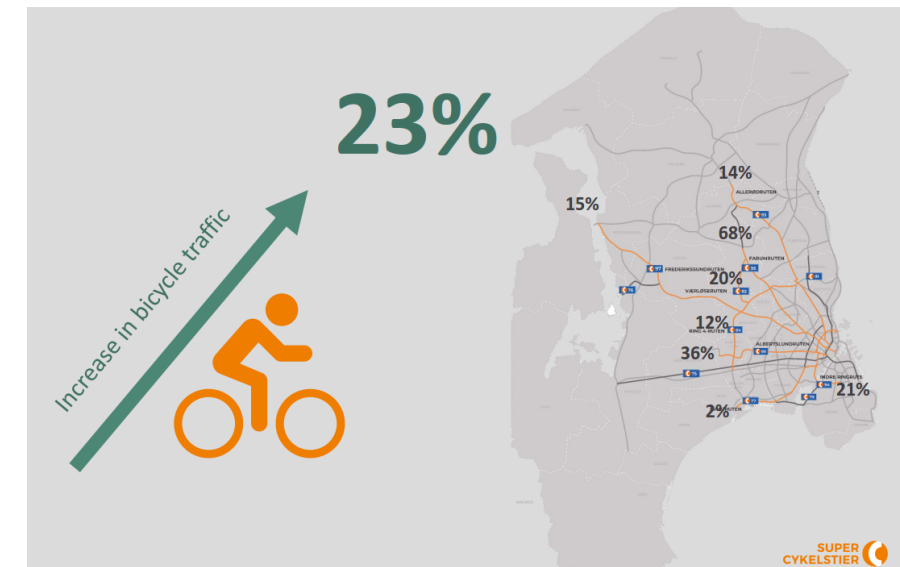
Pyöräliikenteen edistämisen tavoista Kööpenhaminan seutu organisaatiossa kuultiin Sidsel Birk Hjulerilta, joka on Kööpenhaminan seudun pyöräliikennetoimiston päälliköltä. Merkittävää on jo se, että Kööpenhaminan seutuorganisaatiossa on viiden hengen tiimi joka edistää yksinomaan pyöräliikennettä.

Esityksessä tärkeimmiksi keinoiksi edistää pyöräliikennettä seutuorganisaatiosta käsin oli pyöräliikenteen reittien luominen **neuvotteluista, yhteistyötä ja koordinoitua järjestämällä**. Kööpenhaminan seutuorganisaatio ei ole tieviranomainen, kuten ei myöskään Tampereen kaupunkiseutu, joten koordinoinnilla ja yhteistyön vahvistamisella pyritään saamaan teistä vastaavat tahot kunnat ja valtio toteuttamaan pyöräliikenteen keskeisimmät reitit ja sopimaan seudun yhteisistä käytännöistä reittien laadussa yms.

Kööpenhaminan seutuorganisaatio tarjoaa reittineuvotteluiden ja yhteistyön lisäksi tietoa ja osaamista pyöräliikenteen edistämisestä ja laadusta. **Seudun pyöräliikenteelle on myös luotu yhteinen brändi ja ilme**, jota kunnat voivat hyödyntää. Seutuorganisaatio kerää myös **dataa ja tuottaa julkaisuja** seudullisen pyöräliikenteen tilanteesta. Näin voidaan nähdä mihin tarvitaan lisäpanostuksia, jotta pyöräliikenne kasvaa entisestään.

Kööpenhaminan seutuorganisaatio vetää pohjoismaista pyöräliikenteen yhteistyöryhmää nimeltä Nordic Cycle Highway Community ja Tampereen kaupunkiseutu on myös kutsuttu mukaan yhteistyöhön.

Lisää tietoa Kööpenhaminan seudun pyöräliikenteestä löytyy osoitteessa:
<https://supercykelstier.dk/english/>

Webinaari: Kävelyn edistäminen ja liikenteen rauhoittaminen

Jalankulun ja liikenteen rauhoittamisen onnistumisista Oslossa kuultiin webinaarissa Frida Anderssonilta, joka toimii asiantuntijana Rambollin Oslon toimistolla.

Esityksessä keskeiseen rooliin nousi **jalankulun laatutekijöiden tunnistaminen**. Tämän lisäksi jalankulun edistämiseksi tulee myös **kerätä dataa** jalankulusta omana liikennemuotonaan. Määrällisen datan lisäksi on hyvä tehdä laatukselyitä asukkaille.

Jalankulun viihtyvyyden parantamisessa tärkeää on myös **liikenteen rauhoittaminen**. Oslossa on **autoton keskusta** ja useille kaduille kuten Torgatalle on toteutettu liikenteenrauhoittamisen toimenpiteitä, mikä on nostanut jalankulun määriä ja viihtyisyyttä kaduilla. Tämän lisäksi Oslossa on **poistettu autopaikkoja** 760 kappaletta, jotta tilalle on saatu viihtyisämpää kaupunkia, jossa lapsetkin voivat leikkiä. Muita keskeisiä liikenteenrauhoittamisen toimenpiteitä on ollut **autoliikenteen yksisuuntaistaminen** ja **nopeusrajoitusten laskeminen**.

Oslossa on seuraavaksi tekeillä kävelyn strategia. Oslossa sekä pyöräliikenteelle että jalankululle on omat strategiat ja kehittämisohjelmat. **Kävely sekä pyöräliikenne erotellaan toisistaan jo strategiatasolla**.

Kuvat Frida Anderssonin esityksestä webinaarissa 2.9.2020.

WHAT IS WALKABILITY?

Possible and easy

Useful

Safe and secure

Comfortable

Interesting

SUM UP AND WHAT'S NEXT?

Successes:

- One-way regulations
- Restrictions for parking
- Focus on spatial planning
- Priority winter maintenance
- Speed regulations
- Blue-green qualities, seating, lightning etc.

Coming up:

Oslo's first Walking strategy

RAMBOLL

TORGGATA

Source: Thon Eiendom

Rahoitus ja resurssit

Parhaita eurooppalaisia käytäntöjä pyöräilyn ja kävelyn edistämiseen on tutkittu Tampereen yliopistolla (Vaismaa et al., 2011). Tutkimuksessa suhteutettiin pyöräilyn investoinnit asukaslukuun. Tutkimuksessa selvisi, että nousevissa pyöräilykaupungeissa 2000-luvulla käytettiin pyöräliikenteeseen vuosittain 4–15 euroa asukasta kohden. Kuntien ja kaupunkiseutujen tähdätessä aktiivisten kulkumuotojen kasvuun on keskeistä, että siihen osoitettua budjettia nostetaan selkeästi.

YK:n (Yhdistyneet kansakunnat) suositaa, että **20 % kaikista liikennebudjeteista tulisi osoittaa aktiivisille kulkumuodoille** (UN Environment, 2016). Kansainvälisistä suosituksien on tehnyt myös Europan Cyclist Federation ECF:n pyöräilystrategian ehdotuksessaan, jossa investointien suuruutta lasketaan per asukas per vuosi kaupungin tavoitellun edistysasteen mukaan.

Kaupunki	Vuotuinen budjetti pyöräilyn edistämi- seen 2000-luvulla (€)	Asukasmäärä	€/asukas vuodessa
Freiburg	1 000 000	218 000	4,6
Ghent	1 400 000	245 000	5,7
Odense	2 000 000	188 000	10,6
Växjö	1 200 000	82 000	14,6

Pyöräliikenteeseen investoidut rahat 2000-luvulla nousijakaupungeissa (Vaismaa et al., 2011)

Minimum aggregated investment level per capita per year		
Category/modal share	Level	Grow
Starter (up to 10%)	€5	€10
Climber (10-25%)	€10	€15-25
Champion (over 25%)	€25	€30

ECF:n suositus pyöräliikenteen inventoinneille. (EU cycling strategy, ECF 2017)

Rahoitus ja resurssit

Pyöräliikenteen sekä jalankulun edistämiseksi on useassa kaupungissa osoitettu erillinen budjetti sekä henkilöresurssit aktiivisten kulkumuotojen edistämiseksi. Maailman johtavissa pyöräliikennekaupungeissa Amsterdamissa ja Kööpenhaminassa osoitetut resurssit ovat selkeästi suurimmat ja edistys katukuvassa silmin havaittavaa. Johtavissa pyöräliikenteen kaupungeissa Amsterdamissa ja Kööpenhaminassa pyöräliikenteeseen investoidaan vuodessa 18–67 euroa asukasta kohden. Myös München ja Tukholma investoivat vuosittain 11–29 euroa asukasta kohden.

Hollannissa myös valtio tukee pyöräliikenteen investointeja Suomeen verrattuna merkittävästi enemmän ja pyöräpysäköintiin investoi myös raideyhtiö (ProRail). Pyöräliikenteen budjetin laskeminen ei ole täysin yksiselitteistä, mutta suunta antavat tiedot useasta kaupungista on kuitenkin olemassa.

Kaupunki	Asukasluku	Henkilöresurssit	Investoinnit M€	Investoinnit €/as	Pyöräilyn kulkumuoto-osuus (työ- ja opiskelumatkat)	Huom!
Helsinki	650 000	3-7	7-20	11-22	14 %	
Kööpenhamina	620 000	20	11-27	18-45	49 %	Lisäksi pyöräilyä edistäviä henkilöitä sulautettuna muuhun organisaatioon.
Amsterdam	870 000	18	58	67	36 %	Kulkumuoto-osuus sisältää kaikki matkat. Investoinnit eivät sisällä projektikohteita, uusia alueita ja pyöräpysäköintikeskuksia
München	1 530 000	18	11	7	18 %	
Tukholma	960 000	15-20	19-26	20-27	16 %	

Pyöräliikenteen resurssit eri kaupungeissa (Helsingin pyöräliikenteen kehittämisohjelma 2020–2025, Helsingin kaupunki 2020).

Reittien laatu

Pyöräliikenteen ja jalankulun suunnittelusta on katsottu kansainvälisiä ohjeistuksia. Kansainvälisesti pyöräliikenteen suunnitteluun on omat ohjeet ja jalankulkuun omansa. Keskeisiä periaatteita sekä Hollannissa että Tanskassa ovat seuraavat:

- **Erottelu**
  - Pyöräliikenne ja jalankulku on eroteltu systemaattisesti.
- **100 % saavutettavuus**
  - Jokainen osoite kaupungissa tulee olla pyörällä saavutettavissa vaivatta.
- **Polkupyörä on ajoneuvo.**
  - Kaupunkiliikenteessä suositetaan 1-suuntaisia järjestelyitä muun ajoneuvoliikenteen tapaan.
- **Tavoite ei ole rakentaa pyöräteitä,**
  - vaan kehittää pyöräilyolosuhteita ja parantaa liikenneturvallisuutta kokonaisvaltaisesti sovittamalla pyöräilyä ja muuta liikennettä yhteen koko katuverkon laajuudessa sopeuttamalla:
    - katukohtaisesti pyöräilyä muuhun liikenteeseen (esim. erillisellä pyörätiellä)
    - muuta liikennettä pyöräilyyn (liikenteen rauhoittaminen).

Pyöräliikenteen suunnittelussa käytetään myös viittä kriteeriä jotka ovat: turvallisuus, suoruus, yhdistävyys, vaivattomuus ja miellyttävyys. Nämä kriteerit ovat myös Helsingin pyöräliikenteen suunnitteluohjeessa sekä Väyläviraston uudessa pyöräliikenteen suunnitteluohjeessa (2020).

Hollannin pyöräliikenteen suunnittelu ohje, CROW.

Reittien laatu

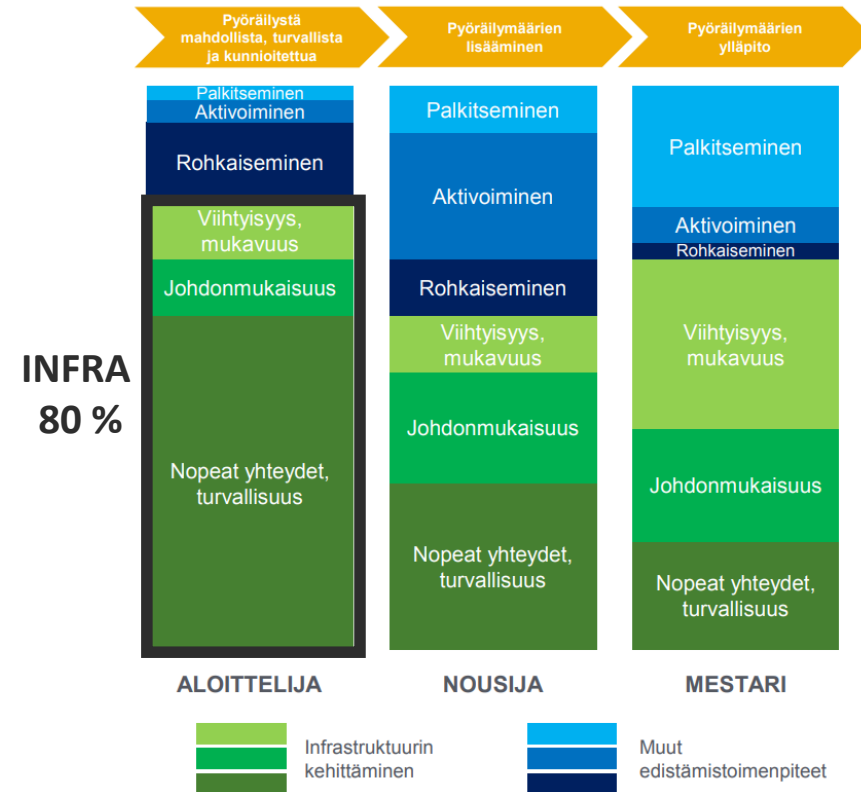
Kuvissa esimerkkejä laadukkaasta infrasta, joka kannustaa aktiiviseen liikkumiseen. Kuvat ovat Utrechtista, Kööpenhaminasta ja Helsingistä. Kuvat on ottanut Niko Palo.

Pyöräilykaupungin resepti

Eurooppalaisessa PRESTO (Promoting Cycling for Everyone as a Daily Transport Mode) -projektissa pyöräilykaupungit on jaettu kolmeen luokkaan: aloittelijat, nousijat ja mestarit. Aloittelijat ovat kaupunkeja, joissa vuoden keskimääräinen kulkumuoto-osuus on pyöräliikenteessä enimmillään 10 %. Nousijoissa noin 10 % – 30 % ja mestareissa yli 30 %. Suomessa aloittelijoita ovat käytännössä vielä kaikki kaupungit. Kansainvälisesti mestariluokkaan voidaan suurkaupungeista lukea esimerkiksi Kööpenhamina ja Amsterdam, jotka ovat lähtökohdiltaan kuitenkin hyvin erilaisia. Menestyneitä pyöräilykaupunkeja yhdistää vahvan poliittisen tahdon lisäksi erittäin laadukas pyöräilyn infrastruktuuri.

Jaottelun pyrkimyksenä on auttaa kaupunkeja hahmottamaan, millaisin toimiin ja keinovalikoimaan tulisi kehityksen eri vaiheissa panostaa. Viereisestä kaavioista on nähtävissä, että aloittelijoilla infrastruktuurin ja olosuhteiden parantamisen merkitys on aivan olennaisen tärkeä, jotta pyöräliikenteestä voi kehittyä houkutteleva ja luonteva valinta arjen matkoilla.

Kuva 22. PRESTO suositus pyöräilykaupunkien luokitukselta aloittelijoihin, nousijoihin ja mestareihin ja niiden keinovalikoiman painotukset (PRESTO 2010).

Lähde: Espoon pyöräilyn edistämishjelma 2013–2024

Lähteet

Cairns. Behrendt. Raffo. Beaumont. Kiefer. Electrically-assisted bikes: Potential impacts on travel behaviour. Transportation Research Part A 103 (2017) ss. 327 – 342. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0965856415301865>

CROW, Design manual for bicycle traffic, 2016.

Cycling embassy of Denmark, Idékatalog for cykeltrafik, 2012.

EU Cycling strategy – ECF, 2017.

https://ecf.com/sites/ecf.com/files/EUCS_full_doc_small_file.pdf

Helsingin kaupungin pyöräliikenteen kehittämisohjelma 2020–2025.

https://www.hel.fi/static/public/hela/Kaupunkiymparistolautakunta/Suomi/Esitys/2020/Kymp_2020-04-21_Kylk_12_EI/C52E0A7E-5CFC-CF2D-95BA-715DBA200000/Liite.pdf

Helsingin kaupungin pyöräliikenteen suunnitteluohje. Pyöräliikenne.fi. <http://pyoraliikenne.fi/>

Kansainväliset parhaat käytännöt – webinaari 2.9.2020:

<https://attendee.gotowebinar.com/recording/4309880381564753923>

ProRail:n nettisivut pyöräpysäköinnistä. <https://www.prorail.nl/reizigers/stations/ruimte-voor-de-fiets>

UN Environment, 2016. Global outlook on walking and cycling.

https://europa.eu/capacity4dev/unep/documents/global-outlook-walking-and-cycling-policies-realities-around-world?fbclid=IwAR2hNEgrwgaUkpgt9eM7caUow0Dt3tBFKC5gf6bPhpXwqoLSlgaGUFGc_al

Vaismaa, K., Mäntynen, J., Metsäpuro, P., Luukkonen, T., Rantala, T. & Karhula, K. 2011. Parhaat eurooppalaiset käytännöt pyöräilyn ja kävelyn edistämässä. Tampereen teknillinen yliopisto, Liikenteen tutkimuskeskus Verne.

TAMPEREEN
KAUPUNKISEUTU

Liite 4

Aiemmat ohjelmat, linjaukset ja muu taustamateriaali

Aiemmat ohjelmat, linjaukset ja muu taustamateriaali

Kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisohjelmat

- Tampereen kaupunkiseudun kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisohjelma 2030 (2012)
- Ylöjärven kaupungin kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisohjelma (2014)
- Kangasala: Oikeus liikkua omin jaloin (2015)
- Orivesi: Kävelystä ja pyöräilystä hyvinvointia (2016)
- Vesilahti: Hyvinvointia kävelen ja pyöräillen (2017)
- Pirkkala: Viisaan liikkumisen suunnitelma (2018)
- Tampere: Tampere askeleen edellä – Kävelyn ja kaupunkielämän visio ja tavoitteet 2030 (2018)
- Tampere: Pyöräliikenteen tulevaisuuskuva (2020)

Kävelyn ja pyöräliikenteen seuranta

- Kävelyn ja pyöräliikenteen seuranta Tampereen kaupunkiseudulla (2015)
- Seutu: kävelyn ja pyöräliikenteen seurantakatsaus 2017
- Tampere: liikkumisen seurantakatsaus 2018
- Seutu: Kävelyn ja pyöräliikenteen seurantakatsaus 2019
- Käyttäjämäärien laskentatiedot
- Koulumatkakyselyt 2015 ja 2018
- Jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden tyytyväisyyskyselyt seudullisesti 2016 ja 2018,
- Tampereen omat kyselyt vuosittain 2011–2019
- Talvihoidon tyytyväisyyskyselyt 2016 ja 2017
- Tampere: kävelyn ja pyöräliikenteen investointien kustannuslaskentaperiaatteet (2020)
- Valtakunnallinen henkilöliikennetutkimus 2016, Tampereen seutujulkaisu

Seudulliset kehittämislinjaukset ja työkalut

- Tampereen kaupunkiseudun SeutuLiike-ohjelmatyö (2019)
- SeutuLiike vuorovaikutussuunnitelma (2019)
- Hyvinvointiympäristön kehittämisohjelma 2017-2020 (2017)
- Talvihoidon laatuvaatimukset (2017)
- Pyöräliikenteen seudullisten pääreittien määrittely ja laatutavoitteet (2016)
- Suositus pyöräpysäköintinormiksi (2015)
- Opastuksen kehittäminen (2015)

Kuntakohtaiset kehittämislinjaukset ja -työkalut

- Tampere: pyöräliikenteen tavoiteverkko (2020)
- Tampere: Brutus-pyöräliikennemalli (2019)
- Tampere: Kävelyn ja pyöräliikenteen erottelun ja ajoratamerkintöjen periaatteet (2019)
- Tampere: pysäköintipolitiikan päivitys si. pyöräpysäköinti (2019)
- Tampere: Kävelyn ja pyöräliikenteen viestinnän kehittämissuunnitelma (2014)
- Tampere: raitiotiepysäkeille johtavien kävelyreittien tavoitteet (2019)
- Tampere: esteettömyyden erikoistason reittien tavoitetilä (2018)
- Tampere: Keskustan kävelyn opastejärjestelmä (2016)
- Tampere: hitaan liikkumisen alueet (YK luonnos 10.2.2020)
- Tampere: SUMP-kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma sis. kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisen toimenpiteitä (valmistuu keväällä 2020)
- Tampere: Kestävä Tampere tiekartta 2030, päästöjen vähentämiseen tähtääviä toimenpiteitä yleisellä tasolla kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisestä
- Tampere: jalankulku- ja pyöräilyverkon ja pyöräpysäköinnin paikkatietoaineistot

